

COLOCVIU STRATEGIC

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I”
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ȘI SECURITATE

IMPORTANȚA PUTERII MILITARE ÎN DEFINIREA INTERESULUI NAȚIONAL AL STATELOR MICI ȘI MIJLOCII

Cornel BURETE

The importance of military power in defining the national interest of small and medium-sized states

Abstract: *The political image of a state is not related to the totality of the elements that give the full picture of the nation but rather to the combination of those elements necessary to achieve the country profile. To a state, the image of its power is like a brand, it helps to individualize them, to evaluate and rank them. This image represents the label attached to the state, which will accompany it for long periods of time, because the image of power is malleable, but this process of transformation takes place over very long periods of time. The image of state power is not synonymous, on the scene of contemporary international relations, with the image of military power. Depending on the national strategy of power, military power, economic or cultural power are often projected with different weights.*

Keywords: *power, power image, balance of power, national interest, international relations.*

Importanța puterii militare în definirea interesului național al statelor mici și mijlocii

Rezumat: *Imaginea politică a unui stat nu depinde de totalitatea elementelor care formează imaginea completă a națiunii, ci mai degrabă de combinarea acelor elemente necesare realizării profilului de țară. Imaginea puterii statelor, asemenea unui brand, contribuie la individualizarea acestora, la evaluarea și ierarhizarea lor. Această imagine reprezintă eticheta anexată statului, etichetă care îl va însoți perioade îndelungate de timp, deoarece imaginea puterii este maleabilă, dar procesul de transformare a acesteia se derulează de-a lungul unor perioade foarte lungi de timp. Imaginea puterii statelor nu este sinonimă, pe scena relațiilor internaționale contemporane, cu imaginea puterii militare. În funcție de strategia de putere a statului, puterea militară, puterea economică sau culturală sunt, deseori, proiectate cu ponderi diferite.*

Cuvinte-cheie: *putere, imagine de putere, balanță de putere, interes național, relații internaționale.*

Introducere

Problema echilibrului între cunoașterea puterii necesare și a potențialului de putere, care îi permite unui actor să își realizeze interesele naționale și să-și promoveze valorile în politica internațională, este una de mare interes nu numai pentru marile puteri, ci și pentru statele mici și mijlocii. Deși tendința generală a analiștilor problematicii puterii este de a evalua potențialul prin raportare la statele lider ale scenei politice internaționale, evidențiem faptul că, în contextul principiilor enunțate de Morgenthau, care fundamentează paradigma realistă din relațiile internaționale, toate statele lumii se află într-o continuă luptă pentru realizarea intereselor naționale, prin promovarea propriei imagini de putere.¹

Liderii acestor state trebuie să aibă o percepție coerentă și cât mai apropiată de realitățile concrete geopolitice și geostrategice în care acestea sunt obligate să acționeze pentru a supraviețui. Din perspectiva statelor mici și mijlocii, este foarte important ca, în evaluarea potențialului lor de putere, să poată fi adăugată și resursa pe care o pot aduce prin politica de alianțe. Această componentă reprezintă un criteriu de calcul și evaluare a puterii pe care marile puteri nu îl ignoră, dar nu îl iau întotdeauna în calcul. Din acest motiv, se poate ajunge la concluzia eronată că, în ceea ce privește țările mici și mijlocii, măsurarea puterii este irelevantă în planul deciziilor strategice regionale și globale.

În scopul evidențierii importanței măsurării puterii statale pentru toți actorii scenei politice internaționale, dar, mai ales, pentru a susține ipoteza con-

¹ Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, Fifth Edition, Knopf, New York, 1978, pp. 4-15.

form căreia simpla comparație a elementelor de putere *hard* este irelevantă, dacă nu este raportată la contextul geopolitic regional/global, vom recurge la o analiză comparativă a două state vecine, de nivel mediu din punct de vedere al puterii militare.

Prin această comparație cantitativă, ne propunem să evidențiem atât rolul, cât și importanța factorilor calitativi în evaluarea puterii naționale, cu adăugarea elementelor de putere *soft*, precum și aportul pe care îl are sistemul alianțelor militare și economice în evaluarea potențialului de putere.

Am ales să analizăm Polonia și România, state pe care le vom compara din perspectiva unor indicatori cuantificabili care constituie referințe pentru puterea *hard*, respectiv, populația, resursele financiare, echipamentele militare, infrastructura, resursele naturale și elementele geografice. Precizăm că, aici, indicatorul demografic se referă strict la componenta cantitativă, fără a lua în calcul nivelul de pregătire, elementele culturale sau accesul populației la informație, elemente care țin, în mod preponderent, de puterea *soft*.

Deși contestat de unii analiști, din cauza lipsei de informații cu privire la surse, precum și a transparenței privind identitatea colaboratorilor direcți care coroborează informațiile, am ales să utilizăm, în analiza noastră, informațiile oferite de către site-ul *Global Firepower*, apreciat, totuși, ca fiind una dintre puținele surse de evaluare comparativă, actualizată, a puterii militare.² Practic, aici se realizează o evaluare analitică, bazată pe capacitatea potențială a statelor de a purta un război convențional și oferă, totodată, posibilitatea realizării unei ierarhii de putere militară a statelor. Clasamentul *Global Firepower* analizează peste 55 de indicatori, apreciați ca fiind determinanți pentru puterea militară, pe baza cărora este realizat un indice de țară, denumit de autori scorul *Power Index* (PwrIndx)³.

INDICATOR	POLONIA	ROMÂNIA
Resursa Umană (persoane)		
Populație totală	38.420.687	21.457.116
Forță de muncă	18.826.137	11.007.501
Incorporabili	15.437.432	9.015.143
Populație la atingerea vârstei de încorporare anual	463.123	225.379
Personal militar activ	118.000	70.000
Rezerviști	75.000	50.000
Resurse financiare (mld. dolari)		
Buget al apărării	12,00	5,05
Datorie externă	241,00	95,97
Rezerve naționale	113,30	44,43
Putere de cumpărare	1.166,50	509,00
Sisteme și echipamente		
Forță aeriană - avioane	457	143
Avioane de luptă	91	26
Avioane de atac	0	0

² ***, *World Military Strength Ranking*, Global Firepower, 2020, URL: <https://www.globalfirepower.com/countries-listing.asp>, accesat la 14.12.2020.

³ *Ibidem*.

INDICATOR	POLONIA	ROMÂNIA
Avioane de transport	49	12
Aeronave antrenament	104	41
Aeronave misiuni speciale	9	2
Elicoptere	176	62
Elicoptere de atac	30	0
Tancuri	1069	943
Vehicule blindate	2547	1369
Artilerie autopropulsată	547	0
Artilerie de teren	0	808
Lansatoare de rachete	180	243
Nave maritime defensive	87	48
Portavioane	0	0
Submarine	3	0
Distrugătoare	0	0
Fregate	2	3
Corvete	1	4
Nave patrulă de coastă	4	3
Distrugătoare de mine	25	5
Infrastructură		
Aeroporturi logistice	126	45
Marină comercială	148	112
Porturi și terminale	4	6
Forță de muncă (persoane)	17.600.000	8.951.000
Drumuri rutiere (km)	423.997	82.386
Cale feroviară (km)	19.428	10.785
Resurse naturale (barili)		
Producție de petrol	20.070	73.740
Consum de petrol	585.000	240.000
Rezervă de petrol certă	137.800.000	600.000.000
Geografie (km)		
Suprafață teritorială	312.685	238.391
Lungime granițe	2.845	2.844
Cale navigabilă	3.997	1.731
Linie de coastă	440	225
Power Index (din 138 de state)	0,3397 (locul 21)	0,6177 (locul 39)

Tabelul nr 1: Power Index 2020⁴

Analiza obiectivă a imaginii de putere militară a celor două țări, generată de datele incluse în tabelul comparativ, evidențiază, fără îndoială, superioritatea puterii militare a Poloniei. Diferența de 18 poziții (ce s-a menținut și în primul trimestru al anului 2021), net favorabilă Poloniei, rezultată din compararea indicelui PwrIndx (0,3397/0,6177) generează, într-un context rupt de realitatea relațiilor de politică externă, o percepție cel puțin eronată a relațiilor de putere dintre cele două țări, precum și în planul regional al Europei de Est.

Constructivismul și rolul factorilor imateriali în evaluarea puterii

Dacă în analiza noastră, dincolo de evaluarea statistică de tip cantitativ, vom introduce elemente abstracte, imateriale, precum relațiile de vecinătate, aspirațiile și ideologiile naționale, vom avea o cu totul altă imagine de interpretat. Această afirmație se bazează pe o serie de argumente, dintre care cele mai importante țin de aspecte istorice, de poziția geopolitică și geostrategică, precum și de regimul politic din cele două state.

⁴ Tabel comparativ realizat din datele puse la dispoziție de *World Military Strength Ranking*, Global Firepower, 2020.

Perspectiva constructivistă a consacrat puterea discursivă, putere reprezentată de standardele diferite ale actorilor prin care puterea reușește să colecteze sensuri. Aceste standarde se bazează pe factorii sociali, precum limbajul, cultura și ideile.⁵ În planul relațiilor internaționale, însă, limbajul actorilor se coroborează cu eficiența comportamentului lor, cele două elemente percepute și interpretate separat reprezentând doar etape distincte, aflate în succesiune, care evidențiază precaritatea ideologi-că și acțională a actorului.

Alexander Wendt, unul din principalii teoreticeni ai constructivismului, decodează factorul material din poziția sa preeminentă în sistemul internațional și evidențiază teoria conform căreia relațiile dintre state sunt direct influențate de modul în care acestea se percep din perspectiva relațiilor de putere⁶. De asemenea, constructivismul propune o nouă *ontologie a relațiilor internaționale* în care *puterea și interesul*, categorii esențiale ale realismului, nu mai au un rol major în modelarea politicii internaționale. După cum spune chiar Wendt, subiectul lucrării sale este „ontologia vieții internaționale”⁷. Puterea și interesul în viziunea constructivistă sunt realități constituite la nivelul ideilor, ele au deci o dimensiune perceptiv-interpretativă, deoarece cultura are un rol determinant în construirea acestora. Astfel, puterea devine un fapt cultural, iar relațiile internaționale pot fi citite în cheia în care este distribuită cultura la nivelul sistemului internațional, cu atât mai mult cu cât legitimarea unor acțiuni nu se mai face prin recurs la retorica puterii, ci prin apelul la valorile morale și la ideea identității umane.

În acest sens, referențialul de securitate, din perspectivă constructivistă, este cel corespunzător unei societăți internaționale care acționează în funcție de idei, valori și norme culturale. Statele, în calitate lor de actori individuali sunt capabile de procese reflexive proprii. Acest proces reflexiv stă la baza percepției unui sistem internațional în care statele interacționează apelând la „rațiunea publică”, pe baza unor reguli percepute de către ele însele ca fiind ale sistemului, cu atât mai mult cu cât, în concepția constructivistă, sistemul statelor naționale reprezintă o cauză constitutivă în generarea de situații de insecuritate umană.

Revenind la analiza noastră vom preciza că, după criza globală generată de Primul Război Mondial, harta Europei a fost redesenată, România și Polonia devenind vecini, cele două națiuni fiind unite de una dintre cele mai importante alianțe ale vremii, generată de interesele comune de politică internațională, Societatea Națiunilor sau Liga Națiu-

nilor⁸. Prin urmările sale, Convenția de Armistițiu, semnată la 11 noiembrie 1918, a afectat profund situația politică, culturală și socială, în primul rând a Europei, noi idei și teorii politice de putere apărând pe scena relațiilor politice internaționale.⁹

Pentru cele două țări prietene, perioada care a urmat a fost marcată de prietenia familiei regale a României cu întemeietorul Poloniei libere, Józef Piłsudski¹⁰. Pe acest fond, Polonia a trimis, în anul 1919, primul ambasador în cadrul Legației nou înființate la București. Relațiile interpersonale ale conducătorilor celor două națiuni, coroborate cu temerile și interesele comune, au făcut ca în anul 1939, odată cu declanșarea celei de a doua conflagrații mondiale, România să primească peste 100.000 de refugiați polonezi, care fugeau din fața „hidrei naziste”.¹¹ Deși destinele celor două state au fost uneori paralele, nu au existat divergențe insurmontabile, aspirațiile majore fiind comune.

Un prim aspect, merit să susțină această afirmație, este aspirația comună spre spiritualitatea religioasă, chiar dacă cele două națiuni au fost și sunt despărțite de schisma creștinismului.¹² Comunismul, din perspectiva puterii politice regionale, nu a reușit decât să genereze o atitudine de clandestinitate și obediență, dar în niciun caz nu a distrus caracterul profund religios al celor două popoare. Potrivit unor aprecieri istorico-religioase, biserica catolică a fost mult mai activă și mai prezentă în viața poporului polonez, însă cuantificarea prezenței spirituale este relativă și nu face obiectul cercetării noastre.

Aspirațiile comune celor două state au fost generate, în principal, de poziția geostrategică și de statutul impus de marile puteri ale vremii în estul Europei.¹³ România și Polonia, aflate de-a lungul istoriei sub influența directă a capitalismului occidental, s-au trezit, la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, abandonate în sfera de influență bolșevică, concepție cu care nu au avut niciodată o legătură identitară. Amplasarea lor în zona de dominație și putere a comunismului stalinist le-a transformat în importante piese de rezistență, chiar dacă pasi-

⁸ Mihai Cercel, *Diplomație și negocieri diplomatice*, Editura C.H. Beck, București, 2019.

⁹ Cătălin Turliuc, „Liga Națiunilor și ordinea mondială a secolului trecut”, *Ziarul Lumina*, 2008, URL: <https://ziarullumina.ro/societate/historica/liga-natiunilor-si-ordinea-mondiala-a-secolului-trecut-61437.html>, accesat la 19.02.2021.

¹⁰ *** „Relațiile româno-poloneze, din perspectiva Casei Regale”, *Jurnal online – Familia regală a României*, URL: <https://www.romaniaregala.ro/jurnal/relatiile-romano-poloneze-din-perspectiva-casei-regale>, accesat la 19.02.2021.

¹¹ *Ibidem*.

¹² *** „The Global Religious Landscape. A Report on the Size and Distribution of the World's Major Religious Groups as of 2010”, *Pew Templeton Project - Global Religious Future*, URL: <https://assets.pewresearch.org/wp-content/uploads/sites/11/2014/01/global-religion-full.pdf>, accesat la 19.01.2021.

¹³ Serhii Plohiu, *Ialta. Prețul păcii*, Editura Litera, București, 2020; Frasser Harbutt, *Yalta 1945. Europe and America at the Crossroads*, Cambridge University Press, 2010.

⁵ Ioana Bianca Berna, „Paradigma constructivistă și culturile de securitate”, *Revista Sfera Politicii*, URL: <http://revistasfera.politicii.ro/sfera/151/art12-berna.html>, accesat la 10.02.2021.

⁶ Alexander Wendt, *Teoria socială a politicii internaționale*, Editura Polirom, Iași, 2011.

⁷ *Ibidem*, p. 358.

vă pentru mult timp, a unui regim dictatorial.¹⁴

Odată cu încheierea războiului rece și prăbușirea comunismului în Europa de Est, cele două state s-au văzut în ipostaza de a porni pe un drum nou, într-un moment în care națiunile și, mai ales, deținătorii puterii politice și militare nu erau pregătiți pentru așa ceva.

Analiza din perspectivă strategică, precum și din cea a raporturilor de putere evidențiază un traseu similar al celor două state, chiar dacă Polonia a reușit să devanseze România în unele proiecte majore. Astfel, Polonia a intrat în UE și NATO cu aproximativ cinci ani înaintea României¹⁵ și face parte din comunitatea Schengen, statut la care țara noastră încă aspiră. Cu toate acestea, o analiză atentă a situației celor două țări va evidenția câteva aspecte comune, de mare importanță, generate de interesele statale și regionale.

Aspecte comune

1. În planul securității

Vom enumera, în cele ce urmează, câteva dintre aspectele comune ale celor două state, care le apropie, din perspectiva nevoii de securitate:

- necesitatea coordonării româno-poloneze, generată de viziunea și interesele comune privind asigurarea securității la granița de est a UE și NATO¹⁶;
- poziția geostrategică deloc confortabilă în care ambele țări se află în raport cu Rusia;
- necesitatea asigurării unei zone de stabilitate în Republica Moldova și Ucraina, care ar garanta un confort geostrategic celor două țări aliate și prietene;
- continuarea politicii ușilor deschise în cadrul NATO¹⁷;
- găzduirea pe teritoriul lor a unor comandamente multinaționale ale NATO și Centre de excelență pentru formarea personalului care activează în domeniul informații și contrainformații militare.¹⁸

¹⁴ Cristian Sandache, *Europa dictaturilor și originile războiului româno-sovietic*, Editura Militară, București, 2007.

¹⁵ *** „Statele membre pe scurt: Polonia”, *Uniunea Europeană*, URL: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/poland_ro și <https://www.nato.int>, accesate la 19.01.2021.

¹⁶ Bogdan Aurescu, „Securitatea flancului estic al NATO astăzi: Provocări și oportunități”, *Conferința Centrului Citadel*, Cluj, 3 aprilie 2015, URL: <https://www.mae.ro/node/31554>, accesat la 20.02.2021.

¹⁷ *** „Cooperarea cu Republica Moldova”, Biroul de legătură NATO din Republica Moldova, URL: https://www.nato.int/nato-static_files/2014/assets/pdf/pdf_2017_12/20171207_1207-BackgrounderNATO-Moldova_r.pdf, accesat la 20.02.2021.

¹⁸ *** „Centrul de Excelență NATO în domeniul HUMINT din Oradea a împlinit 10 ani de la înființare”, *MApN*, URL: https://www.mapn.ro/cpresa/16700_Centrul-de-Excelenta-NATO-in-domeniul-HUMINT-din-Oradea-a-implinit-10-ani-de-la-infiintare, accesat la 20.02.2021; *** „NATO opens Counter Intelligence Centre of Excellence in Krakow, Poland”, URL: <https://natowatch.org/newsbriefs/2017/nato-opens-counter-intelligence-centre-excellence-krakow-poland>, accesat la 20.02.2021.

La ora actuală, România și Polonia sunt parteneri strategici, ca urmare a semnării, în octombrie 2009, a Declarației Comune privind Parteneriatul Strategic¹⁹, parteneriat implementat prin Planul de Acțiuni Comune pentru perioada 2016-2020. Observăm că inclusiv reacțiile puterii militare din perspectiva celor două țări sunt identice, cel puțin din punct de vedere conceptual.

2. În plan economic și social

În plan economic, parteneriatul s-a concretizat prin înființarea Camerei de Comerț româno-polone, în anul 2016.²⁰ În cadrul UE, România și Polonia au adoptat atitudini comune în ceea ce privește politica agrară, politica bugetară, politica privind libertatea forței de muncă și politica energetică. Chiar dacă Polonia a devansat România în ceea ce privește atragerea fondurilor europene și dezvoltarea infrastructurii, politica economică este orientată spre creșterea nivelului de trai al populației, trecerea la moneda europeană și depășirea statutului de mare importator în plan economic. În plus, cele două țări foste comuniste se confruntă, în egală măsură, cu fenomenul migrației forței de muncă.²¹

3. În plan cultural

În anul 2009, România și Polonia au semnat acordul guvernamental privind înființarea și funcționarea Institutelor Culturale, cu sedii la Varșovia și București.²² Istoria comună de peste 600 de ani a celor două națiuni, precum și existența unor comunități puternice de etnici pe teritoriul lor a impus înființarea celor două instituții culturale. Conform ultimului recensământ din anul 2017, în Polonia exista o comunitate de 3.000 de români, iar în România, în anul 2011, trăiau circa 2.500 de polonezi.²³

Iată cum interdependența voluntară sau involuntară a două națiuni, generată de omogenitatea și chiar experiența comună și coroborată cu percepția unui viitor comun, poate influența tendințele individuale și regionale ale modului de manifestare a actorilor pe scena relațiilor internaționale.

Analizând trecutul și prezentul, ajungem la concluzia că cele două națiuni nu au fost niciodată, în istoria modernă, adversari militari, ba dimpotrivă, trecutul lor este marcat de relații de prietenie. Mai

¹⁹ *** „Declarația comună privind parteneriatul strategic pentru secolul XXI între România și Statele Unite ale Americii”, MAE, URL: https://www.mae.ro/sites/default/files/file/2011.09.13_declaratie.pdf, accesat la 20.02.2021; *** „Parteneriatul Strategic cu Republica Polonă”, MAE, URL: <https://www.mae.ro/node/5180>, accesat la 20.02.2021.

²⁰ *** „Polish-Romanian Bilateral Chamber of Commerce and Industry”, URL: <http://www.prbcc.pl>, accesat la 20.02.2021; *** „Inaugurarea camerei de comerț româno-polonă”, URL: <http://varsovia.mae.ro/local-news/1203>, accesat la 20.02.2021.

²¹ *** „Relații bilaterale”, MAE, URL: <https://www.mae.ro/bilaterals-relations/1730>, accesat la 20.02.2021.

²² *** „Institutul Cultural Român Varșovia”, URL: <https://www.icr.ro/cauta/icr+varsovia>, accesat la 20.02.2021; *** „Instytut Polski w Bukareszcie”, URL: <https://instytutpolski.pl/bucuresti>, accesat la 20.02.2021.

²³ *Ibidem*.

mult, în pofida diferențelor de putere militară, niciuna dintre țări nu este capabilă să își asigure în mod independent de marile puteri securitatea națională, ambele fiind în situația de a se alia cu o mare putere pentru a echilibra balanța de putere, conform teoriilor care guvernează alianțele politico-militare²⁴.

Aplicând exclusiv formulele de măsurare a puterii militare, vom avea, așadar, o imagine deformată a locului și rolului celor doi actori pe scena relațiilor internaționale.²⁵ Interpretând, însă, imaginea statistică prin prisma teoriilor alianțelor, vom observa că imaginea supusă analizei decidenților strategici este una diferită.

Nu este lipsit de interes să precizăm că, de cele mai multe ori, decidenții nu au imaginea obiectivă a relațiilor de putere, deoarece, chiar dacă este obiectiv analizată, ea poate fi greșit interpretată din cauza existenței unor imagini false, create și transmise de alte puteri cu interese regionale sau globale. Astfel, se aduc în atenție diferențele care pot exista între potențialul de putere real și cel perceput de către ceilalți actori, care țin de imaginea formată. În acest caz, nu luăm în considerare obiectivismul analistului, care poate fi apreciat ca fiind corect și pe care îl considerăm o constantă, ci ne referim la obiectivitatea imaginii pe care acesta o interpretează pentru a stabili puterea statului și decizia de urmat.

Conform teoriei lui Stephen Walt, în fața amenințărilor externe statele răspund, în general, prin alianțe, în cele două forme consacrate și anume echilibrarea/balansarea, respectiv alinierea. Pe scurt, echilibrarea este definită ca o „aliere cu alți actori împotriva amenințării care prevalează; alinierea se referă la o coalizare cu sursa pericolului”.²⁶

Revenind la cazul de față, România și Polonia nu puteau fi în situația alinierii cu pericolul semnificativ reprezentat de Rusia, având în vedere diferența ideologică și trecutul de dominație dictatorială al URSS în politica regională. În acest context, alianța prin echilibrare în cadrul NATO devine firească, chiar dacă teoria susține că, în principal, balansarea presupune o aliere cu alți actori mai slabi. Chiar Walt evidențiază faptul că există și excepții generate de percepții statale privind agresivitatea adversarului.

²⁴ Stephen Walt, *Originile Alianțelor*, Editura Institutul European, Iași, 2008, p. 57.

²⁵ Paul Bairoch, „Europe's Gross National Product: 1800-1975”, în *Journal of European Economic History*, Vol. 5, Issue 2, Fall 1976, p. 282.; Clifford German, „A Tentative Evaluation of World Power”, în *Journal of Conflict Resolution*, Vol. 4, 1960, pp. 138-144; Ray Cline, *World Power Assessment: A Calculus of Strategic Drift*, Westview Press, 1975, apud Simon Saradzhyan, Nabi Abdullaev, *Measuring National Power: Is Vladimir Putin's Russia in Decline?*, Belfer Center for Science and International Affairs / Russia Matters Project, May 2018, pp. 17-18, URL: <https://www.russiamatters.org/sites/default/files/media/files/Measuring%20National%20Power.pdf>, accesat la 29.10.2020.

²⁶ Stephen Walt, *op. cit.*, p. 58.

În lucrarea sa, Walt susține că alianțele sunt influențate de cinci factori: sursele de amenințare, puterea agregată, proximitatea geografică, puterea ofensivă și intențiile agresive ale adversarului.²⁷ O analiză sumară a acestor elemente va evidenția faptul că aspectele caracteristice ambelor țări exemplificate de noi, corespunzătoare celor cinci elemente, sunt comune și justifică, cel puțin din punct de vedere conceptual, ipoteza noastră conform căreia diferența statistică de putere militară nu se regăsește în imaginea de putere națională pe care decidenții o interpretează pentru a stabili politica de putere, interesul național și alianțele necesare.

Definirea interesului național pentru statele mici și mijlocii

Putem afirma că diferența de putere militară (fără a diminua importanța și rolul acesteia) pare a deveni insignifiantă atunci când interesele de putere sunt comune, când statele nu au relații antagonice, iar elementele geostrategice regionale sunt, oarecum, similare. „*Existența unei ideologii comune a regimurilor politice similare sunt factori favorizanți ai alianțelor*”.²⁸ Pentru a ajunge la această concluzie, decidenții au nevoie de o imagine corect construită din punct de vedere perceptiv, care să fie interpretată prin prisma intereselor naționale de securitate.

Evaluarea puterii militare este necesară, dar nu suficientă, pentru a stabili politica de putere și chiar definirea interesului național. Atunci când sunt aduse în discuție interesele naționale ale unui stat, trebuie luați în calcul următorii factori: „caracteristicile generale ale mediului internațional de securitate; nivelul de putere al statului în cauză (sursele de putere care pot fi identificate în cazul statului respectiv); poziționarea statului pe harta geopolitică a lumii; instrumentele de putere de care statul beneficiază pentru a-și putea promova interesele în plan internațional”.²⁹ Conținutul interesului național este modelabil, în special, ținând cont de potențialul de putere real și de posibilitatea menținerii acestuia. Mai mult, această modelare a conținutului interesului național este generată, în special, de potențialul de putere perceput, care se materializează în imaginile de putere de care dispun decidenții strategici, imagini asociate actorilor din mediul de securitate internațional.

Marile puteri definesc interesul național în funcție de strategiile de putere și de modul de proiectare al acestuia. Interesul național și modul în care sunt întrebuițate instrumentele de putere trebuie raportate la nivelul de putere al statului, precum și

²⁷ *Ibidem*, pp. 62-67.

²⁸ *Ibidem*, p. 29.

²⁹ Petre Duțu, Cristina Bogzeanu, *Interesele naționale și folosirea instrumentelor de putere națională, pentru promovarea și apărarea acestora. Cazul României*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2010, p. 11.

la locul și rolul acestuia pe scena relațiilor internaționale. România și Polonia sunt țări de nivel mediu în raport cu celelalte puteri din sistemul internațional. Ca atare, interesele lor naționale diferă de cele ale marilor puteri, dar sunt raportate inevitabil la situația regională și globală, atât timp cât sunt actori ai aceleași scene internaționale. Pentru România și Polonia, sistemul de alianțe politice, economice și militare este indispensabil și prioritar în stabilirea interesului național. Mai mult, sistemul de alianțe elimină autoizolarea statelor și le permite să acționeze împreună, într-un cadru multinațional.

Apreciem că, la ora actuală, niciun stat nu își mai permite să își asume singur responsabilități de securitate, umanitare sau militare la nivel regional și/sau global. Construcțiile de securitate interstatală, care țin cont de regulile pe care puterile constitutive le afirmă, sunt indispensabile, deoarece asigură garantarea securității naționale, regionale și internaționale.³⁰

În loc de concluzii

Interesul național, considerat drept concept perpetuu și legat indisolubil de existența statului, reprezintă un punct de referință cu un conținut dinamic, stabilit pe baza contextului geopolitic, al factorilor materiali și imateriali de putere și nu exclusiv pe baza elementelor constitutive ale puterii *hard* sau puterii *soft*. Așa cum rezultă din analizele teoretice, instrumentele de putere sunt întrebuițate de către state pentru proiectarea puterii *hard* și puterii *soft*, în ponderi diferite, dimensionate în funcție de factorii esențiali care definesc circumstanțele (militar, economic versus diplomatic, informațional).³¹ O abordare a puterii naționale realizată exclusiv din perspectiva puterii militare este eronată, deoarece nu ia în calcul aspecte intrinseci și nici existența alianțelor (bazate pe acorduri bilaterale sau multilaterale), ori apartenența statelor la organizații internaționale (NATO, UE, ONU, OSCE etc.) și la parteneriate interguvernamentale, indispensabile țărilor cu un nivel de putere mic sau mediu.

Bibliografie:

1. *** „Centrul de Excelență NATO în domeniul HUMINT din Oradea a împlinit 10 ani de la înființare”, *MAPN*, URL: https://www.mapn.ro/cpresa/16700_Centrul-de-Excelenta-NATO-in-domeniul-HUMINT-din-Oradea-a-implinit-10-ani-de-la-infiintare.
2. *** „NATO opens Counter Intelligence Centre of Excellence in Krakow, Poland”, URL: <https://nato-watch.org/newsbriefs/2017/nato-opens-counter-intelligence-centre-excellence-krakow-poland>.
3. *** „Relații bilaterale”, MAE, URL: <https://www.mae.ro/bilateral-relations/1730>.
4. *** „Relațiile româno-poloneze, din perspecti-

va Casei Regale”, *Jurnal online – Familia regală a României*, URL: <https://www.romaniaregala.ro/jurnal/relatiile-romano-poloneze-din-perspectiva-casei-regale>.

5. *** „Statele membre pe scurt: Polonia”, *Uniunea Europeană*, URL: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/poland_ro și <https://www.nato.int>.

6. *** „The Global Religious Landscape. A Report on the Size and Distribution of the World's Major Religious Groups as of 2010”, *Pew Templeton Project - Global Religious Future*, URL: <https://assets.pewresearch.org/wp-content/uploads/sites/11/2014/01/global-religion-full.pdf>.

7. *** *World Military Strength Ranking*, Global Firepower, 2020, URL: <https://www.globalfirepower.com/countries-listing.asp>.

8. *** *Cooperarea cu Republica Moldova*, Biroul de legătură NATO din Republica Moldova, URL: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2017_12/20171207_1207-BackgroundunderNATO-Moldova_r.pdf.

9. *** *Declarația comună privind parteneriatul strategic pentru secolul XXI între România și Statele Unite ale Americii*, MAE, URL: https://www.mae.ro/sites/default/files/file/2011.09.13_declaratie.pdf.

10. *** *Inaugurarea camerei de comerț româno-polonă*, URL: <http://varsovia.mae.ro/local-news/1203>.

11. *** Institutul Cultural Român Varșovia, URL: <https://www.icr.ro/cauta/icr+varsovia>.

12. *** Instytut Polski w Bukareszcie, URL: <https://instytutpolski.pl/bucuresti>.

13. *** *Parteneriatul Strategic cu Republica Polonă*, MAE, URL: <https://www.mae.ro/node/5180>.

14. *** *Polish-Romanian Bilateral Chamber of Commerce and Industry*, URL: <http://www.prbcc.pl>.

15. AURESCU, Bogdan, „Securitatea flancului estic al NATO astăzi: Provocări și oportunități”, *Conferința Centrului Citadel*, Cluj, 3 aprilie 2015, URL: <https://www.mae.ro/node/31554>.

16. BAIROCH, Paul, „Europe's Gross National Product: 1800-1975”, în *Journal of European Economic History*, Vol. 5, Issue 2, Fall 1976.

17. BERNA, Ioana Bianca, „Paradigma constructivistă și culturile de securitate”, *Revista Sfera Politicii*, URL: <http://revistasferapoliticii.ro/sfera/151/art12-berna.html>.

18. CERCEL, Mihai, *Diplomație și negocieri diplomatice*, editura C.H. Beck, București, 2019.

19. CLINE, Ray, *World Power Assessment: A Calculus of Strategic Drift*, Westview Press, 1975, apud Simon Saradzhyan, Nabi Abdullaev, *Measuring National Power: Is Vladimir Putin's Russia in Decline?*, Belfer Center for Science and International Affairs / Russia Matters Project, May 2018, URL: <https://www.russiamatters.org/sites/default/files/media/files/Measuring%20National%20Power.pdf>.

20. DUȚU, Petre; BOGZEANU, Cristina, *Interese naționale și folosirea instrumentelor de putere*

³⁰ *Ibidem*, p. 38.

³¹ *Ibidem*, pp. 67-68.

națională, pentru promovarea și apărarea acestora. *Cazul României*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2010.

21. GERMAN, Clifford, „A Tentative Evaluation of World Power”, în *Journal of Conflict Resolution*, Vol. 4, 1960.

22. HARBUTT, Frasser, *Yalta 1945. Europe and America at the Crossroads*, Cambridge University Press, 2010.

23. MORGENTHAU, Hans J., *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, Fifth Edition, Knopf, New York, 1978.

24. PLOHII, Serhii, *Ialta. Prețul păcii*, Editura

Litera, București, 2020.

25. SANDACHE, Cristian, *Europa dictaturilor și originile războiului româno-sovietic*, Editura Militară, București, 2007.

26. TURLIUC, Cătălin, „Liga Națiunilor și ordinea mondială a secolului trecut”, *Ziarul Lumina*, 2008, URL: <https://ziarullumina.ro/societate/historica/liga-natiunilor-si-ordinea-mondiala-a-secolului-trecut-61437.html>.

27. WALT, Stephen, *Originile Alianțelor*, Editura Institutul European, Iași, 2008.

28. WENDT, Alexander, *Teoria socială a politicii internaționale*, Editura Polirom, Iași, 2011.

Responsabilitatea privind conținutul articolelor publicate în **Colocviu strategic**, inclusiv a opiniilor exprimate, revine în totalitate autorilor, cu respectarea prevederilor Legii nr. 206 din 27 mai 2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare și Legii nr. 8 din 14 martie 1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, cu modificările și completările ulterioare. Sunt autorizate orice reproduceri, fără perceperea taxelor aferente, cu condiția precizării exacte a numărului și anului de apariție ale publicației din care provin.

Colocviu strategic

Redactor: CS II dr. Cristian BĂHNĂREANU
Pagină web: <https://cssas.unap.ro/ro/cs.htm>
e-ISSN 1842-8096, 714/2021

Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate

Adresă: șos. Panduri, nr. 68-72, sector 5, București
Telefon: 021.319.56.49, Fax: 021.319.57.80
E-mail: cssas@unap.ro, Website: <https://cssas.unap.ro>